

nyelvével kapcsolatban kutatja. Ez utóbbi megkülönböztetést teszi Heerdeggen is (Untersuchungen zur lat. Semasiol). — De a nyelvtudomány nem lehetne alapelvét tekintve egységes, önálló tudomány, ha benne a nyelvszemlélet belső, alapelvi különbsége fordúlhatna elő. Akár a történelmi, akár a történelem-előtti nyelvet, annak művelődési vagy természetszerű oldalát vizsgáljuk, akár ugyanazon népszellem más nyilvánulásaival összefüggésben, akár nem s akár más nyelvekkel összehasonlítva akár nem: mindig azon egységes nyelvtudomány körében mozgunk, míg kutatásunk tárgya a nyelv, s célja vagy principiuma a nyelv megismerése. Ha azonban a cél más, akár ismerete azon népszellemnek vagy nemzeti jellemnek, mely a nép nyelvében nyilatkozik, akár megismerése az írói művészetnek, mely a nyelv öltözetében lép föl: akkor már nem a nyelv ismerete forog szóban, hanem a népszellemé vagy az irodalmi művészeté s akkor már többé nem nyelvtudománnyal, hanem nemzeti történelemmel, illetve irodalom-tudománnyal van dolgunk. Mind a három céljában különböző s azért önálló, szorosan különálló tudomány. Érintkezésük csupán a kutatás tárgyának részenkinti közösségében van, s ennél fogva egyik a másikra mint segéd tudományra szorúl.

Conze (Ueber die Bedeutung der class. Archaeol.) azt mondja, hogy a class. archaeologia a class. philologia s az egyetemes művészet-tudomány keresztező pontján van. De akkor a class. archaeológiának egyidejűleg mind a kettőhöz kellene tartoznia. Már pedig egy és ugyanazon tudomány egyidejűleg két föladatot nem végezhet, vagy ha igen, akkor nem lehet céljában egységes tudomány. Az archaeológiára azonban ez nem áll; az principiumát tekintve egységes tudomány, mert benne a művészet egységes alapelve uralkodik. Tárgya a művészet, kutatásának célja pedig a művészet ismerete. Tehát a class. archaeologia művészet-tudomány és pedig csak az, nem más is egyidejűleg. A class. philologia pedig nem valami önálló tudomány mellette, hanem annak csak más neve, melyet akkor használnak, ha a class. művészet-tudományt összefoglaló névvel akarják jelölni közösen a class. nyelv-, irodalomtudománnyal, meg a többi szellem-tudományok ama részeivel, melyek anyagukat a class. régiségből veszik.

CSERÉP JÓZSEF DR.

Különfélék.

Történeti képek a milleniumra.

A vallás- és közoktatási miniszter a nyár elején lelkes felhívást intézett az ország vármegyéihez, hogy az ezredéves ünnepélyre egy-két történeti képet festessenek a vármegye történetéhez fűződő valamely kiemagasló, nevezetes eseményről, vagy jelenetről.

Mindenesetre szép és nemes gondolat s méltó az ezredéves ünnep

programjához. Egy-egy történeti szép kép sokszor több történetet tanít, mint egy csomó könyv. Mert a képben mindenki gyönyörködik, s az egy pillantás alatt eszmét, gondolatot és lelkesedést ébreszt, míg a könyvet olvasni kell, a mi nekünk gyenge oldalunk.

Mily lélekemelő például a versailles-i királyi palota ragyogó termében a szebbnél-szebb francia történeti festményeket látnunk. A francia „gloire“ itt tündöklök a maga igazi, az igazinál is ragyogóbb fényében. Csak a francia forradalom, a nagy Napoleon hadjárataiból, termeket tölt meg a szebbnél-szebb csataképek hosszú sorozata. Nemcsak a francziát tölti el a nemzeti dicsőség édes mámora, az idegen lelke is szinte megittasul a lelki gyönyörtől, a vászonra varázsolt világtörténelem nagy eseményei láttára.

Egy ilyen történeti képcsarnok alapját kellene leraknunk nekünk is ezredéves ünnepélyünk alkalmából. Ez lenne egyik legszebb, erkölcsi hatás tekintetében szinte legmaradandóbb alkotásunk.

A kivitel elé igaz nem egy nehézség fog gördülni. 1. művészség kell hozzá. 2. pénz. 3. alkalmas tárgy.

Az első nehézség a legnagyobb. Mert sajnosan tudjuk, hogy a történeti festészetnek mily kevés művelője van hazánkban. Nem mintha arra alkalmas és képes művészeink nem volnának; de mert eddigelé a Maecenások hiányoztak. Művészeink nagy része szegény ember, esetje után él, a piacra kell dolgoznia. Már pedig a sok tanulmányt, időt és munkát igénylő, e szerint tehát drága történeti képeket nálunk eddigelé kellőleg nem méltányolták, nem használták, tehát nem is művelték. Ezt meg kell teremteni, ehhez Maecenások, megrendelők kellene — s akkor a művészek is szívesen hozzá látnak, tudván, hogy nem találmorra, nem hiába dolgoznak.

A pénzkérdés szintén nem utolsó, mert egy szép történeti kép, a melynek nagyobb méretűnek kell lennie, sokkal többbe kerül, mint egy-egy fejedelmi, vagy főispáni arczkép; de hát a nemes hazafias célra a mi ősi vármegyéink még eddig mindig megtalálták a „nervus rerum gerandarum“-ot.

A harmadik, az alkalmas tárgy kiválasztása, szintén nem utolsó s igen lényeges dolog. Ehez legelőbb is a történetet kell jól tudni s annak keretéből a legalkalmasabb jelenetet kell megörökíttetni. S legyen az a történeti jelenet szép, dicső, lelkesítő és tanulságos; s nem olyan a mi bánt, lehango, vagy elkomorít.

De hát hazánk ezredéves története oly gazdag lélekemelő mozzanatokban, hogy az alkalmas tárgyak között dúskálva válogathatunk.

Egy egész könyvet lehetne arról írunk, mennyi alkalmas tárgyat nyújtana történeti festmény tárgyául pl. csak Erdély története. Maradjunk csak egy vármegyénél.

Értesültünk, hogy *Torda-Aranyos* vármegye e napokban tárgyalta és fogja tárgyalni a kiválasztandó történelmi esemény megállapítását. Van miben válogatnia.

Ott van mindjárt a vármegye czímerében is megörökített *történeli monda*, hogy Szent-László király lova patkója alatt miként válik ketté a Torda-hasadék, midőn Nagy Lajos idejében a tatárok ellen Moldvában harczoló magyar és székely sereg segítségére siet.

„Nem a székely, nem a csángó,
Hanem az a László, László,
Az győzött le minket harczon!“

mondhatja a költő az öreg tatár fogolylyal.

Vagy ha Torda-megyei tatár kell: ott van az a dicsőséges jelet, midőn 1284-ben a székelyek a Székelykövön állott Toroczko vára alatt a tatárokat megverik s számos foglyot szabadítanak meg, a mi nek egyik következménye volt Aranyos-szék megalakítása.

Erdély nemzeti fejedelemsége idejéből még több országos jelentőségű történelmi esemény kínálkozik a megörökítésre. E másfél százév alatt Torda számos országgyűlés színhelye volt, melyek némelyikéhez korszakalkotó esemény emléke fűződik. — Igy pl. 1542-ben Tordán tartják azt az országgyűlést, melyen az erdélyi rendek a török által elfoglalt Budavárából kiszorult Szapolyay-házat (Izabella özvegy királynét és fiát János Zsigmondot) Erdélybe befogadják s a külön erdélyi fejedelemséget megalkotják, mintegy fellegvárául másfél száz évre a török és német hatalom zsákmányává vált nagy Magyarországnak.

Tordán mondja ki 1568-ban az országgyűlés a *vallásszabadságot*, előbb mint bárhol másutt Európában. Esményi tárgy ez is s épen időszerű.

De ott van Torda mellett a *Keresztesmező*, Erdélynek a Rákosmezeje, az erdélyi hadak, tábori országgyűlések rendes színhelye, a honnan hányszor indultak az erdélyi hadak a haza megmentésére, — diadalra. Többek közt itt gyülekezik, gyűlésez s innen indul az erdélyi nemesség 1600 szept. elején a zsarnok Mihály vajda kiűzésére, a dicsőséges miriszlai csatába (1600 szept. 18.). Erről pl. egész trilogiát lehetne festeni. 1. A Keresztesmezőn hadba szálló erdélyiek kiverik Mihály vajdát. 2. Mihály újra bejő s felégeti Tordát. 3. Básta megöleti Mihály vajdát tordai táborában.

Általában a Keresztesmező sátoztáborában, a nyüzsgő tábori országgyűlés képében egy ihletett művész ecsetje mintegy a honfoglaló ősek emlékét varázsolhatná szemeink elé. Magáról a honfoglalásról Erdélyben úgy sincs biztos történelmi adatunk; de a későbbi tábori országgyűlésekben benne van a régebbi idők tükörképe is.

Itt az ideje, hogy a többi vármegyék is komolyan hozzá lássanak a milleniumra festendő történelmi képek megrendeléséhez. Mert egy olyan képnek, mint fennebb jeleztük, elkészítéséhez, vagy mint pl. a cserhalmi, szentimrei, kenyérmezei stb. diadalok emlékképe volna, sok idő kell s az ezredéves ünnepélytől csak másfél rövid év választ el bennünket.

Szádeczky Lajos.

— **Petőfi mint követjelölt.** *Hentaller* Lajos országgyűlési képviselő kiváló előszeretettel foglalkozik az 1848—49-iki eseményekkel. E korszak egyik epizódjáról, mely irodalomtörténeti szempontból kiválóan érdekes, Petőfi követjelöltségéről írt most a szorgalmas kutató egy 63 lapos füzetet. Ez a követjelöltség Petőfi viszontagságteljes életének egyik legkeserűbb részlete. Az első képviselőválasztáson, mely a népképviselési rendszer alapján történt nálunk, 1848. májusban, Petőfi Sándor is föllépett jelöltnek a Kis-Kunságban, melyet annyiszor megénekelt és hol annyi remek költeményét írta. Szabadszállás akkoriban, képviselőválasztói kerület volt. Petőfi teljes buzgalommal látott hozzá annak, hogy magát megválasztassa. Proklamációt is nyomatott. Midőn megjelent a Kis-Kunságban, a nép határtalan lelkesedéssel fogadta és Petőfi biztos volt benne, hogy megfogják választani. Annyira biztos volt ebben, hogy mikor másodsor jelent meg a választók közt, feleségét is lehozta Kun-Szent-Miklóstra. Ámde épen távolléte alatt a szabadszállási kerület „kaputosai“ az intelligens osztály, mely pórlázítással, földosztással vádolta a nép nemes költőjét, ellenjelöltet állított vele szemben, valami Nagy Károly nevű egyént, a szabadszállási ref. pap fiát. Petőfi ellen rágalmatokat terjesztettek és a népet fölbujtogatták. A füzet rendkívül érdekes képét nyújtja annak a felháborító sok erőszakoskodásnak, durvaságnak, itatásnak, vesztegetésnek, melyet a szabadszállásiak elkövettek. Petőfinek életét is meg akarták támadni, úgy hogy neje miatt kénytelen volt eltávozni onnan. Hűnek maradt választóit erőszakkal és eselfogásokkal visszatartották a szavazástól, úgy hogy az a gyalázat esett meg, hogy Szabadszálláson Petőfi Sándorral a márczius 15-iki napok hősével szemben egyhangúlag megválasztották pár hónap múlva Nagy Károlyt, egy simplex együgyű frátert, ki nek úgy látszik jelleme sem volt kifogástalan. Ugyanis a választás után Nagy Károly a „Pesti Hirlap“ *hirdetése*i közé becsempészett a a szerkesztőség tudta és akarata ellenére egy Petőfit gyalázó cikket, melyre Petőfi azzal felelt, hogy *Jókai* Mór és *Pálffy* Albert által kihívatta Nagy Károlyt, ez azonban rútúl meghátrált az elégtételadás elől, sőt a rendőrfőnökhöz fordult, hogy védje őt meg, mert Petőfi ellene tör. A mi a törvénytelen választást illeti, Petőfi és erőszakkal, csalással visszatartott választói kérést adtak be a választás megsemmisítése érdekében. A kérést deputáció hozta föl Kun-Szent-Miklósról Pestre, hol Petőfi *Deák* Ferencz akkori igazságügyminiszterhez vezette a küldöttséget. Deák átvette a Kun-Szent-miklósiak sérelmi kérését, kijelentette azonban, hogy ez az ügy a képviselőház elé tartozik. A választást azonban a képviselőház kiküldött bizottsága nem semmisítette meg. Hogy azonban sok törvénytelenésre és szabálytalanságra akadtak, arra az vall, hogy a választási székhelyet Szabadszállásról elvitték s áthelyezték a sokkal kisebb *Fülöpszállásra*, egyúttal elhatározták, hogy a választókerületet is ez időtől kezdve nem Szabadszállás, hanem *Fülöp-*

szállás után nevezik el, a mint hogy ez így is van most is. Petöfi ezután nyilvánosságra hozta a történeteket és így keveredett Nagy Károlylyal polemiába, melyről fönnebb említést tettünk. A füzet igen érdekesen van megírva és a szerző számos eredeti adatot, levelet és proklamációt tesz közzé benne. Megjelent az Athenaeum kiadásában. Ára 1 korona. (Gy.)

— „**Kolozsvári Kalauz**“ czímmel hézagpótló és hasznos tájékoztató kis könyvet adott ki az Erdélyrészi Kárpátgyesület kolozsmegyei osztálya, 19 képmelléklettel és Kolozsvár térképével. A kis úti könyv először az utazóra legszükségesebb általános tájékoztatást nyújtja a városról; azután Kolozsvár történetét beszéli el dióhéjba szorítva. „Séták a városban“ cím alatt megismertet Kolozsvár főbb nevezetességeivel. Végül „Kirándulások Kolozsvárról“ cím a. a város környékén és az egész vármegyében található érdekességeket, látnivalókat, történeti és természeti nevezetességű helyeket, kirándulásokat írja le. Régóta érzett hiányt pótoltt ezzel az Erdélyrészi Kárpátgyesület kolozsmegyei osztálya. Kalauza az utazóknak megbecsülhetetlen tájékoztató, a helybelieknek kedves emlék-album, melyet a város egész látképéről és nevezetesebb köz- és magán épületeiről felvett számos szépen sikerült kép ékít. A 80 lapnyi zsebkiadású könyvet dr. Gyalui Farkas és Hamvas József szerkesztette és a szerkesztő bizottság egészítette ki. Ára füzve 50 kr., díszes kötésben 70 kr. Kapható könyvkereskedésben, tőzsdékben, vasútnál stb.

— **Werböczy Hármaskönyvét** a M. Tud. Akadémia újból lefordította *Kolozsváry* Sándor dr. és *Ovári* Kelemen dr. kolozsvári egyetemi tanárok által, a kik a szép feladatot a legszebb sikerrel oldották meg. A M. Tud. Akadémia már 1844-ben is lefordította azt, a mely 1864-ben második kiadásban jelent meg. Ezek a kiadások elfogytak, de nyelvünk mai fejlettségéhez képest el is avúltak; úgy hogy mindenképen indokolt volt annak újabb, a fejlettebb igényeknek megfelelő kiadása. A munka terjedelmes előszóval és nagy gondval készített betűsoros műszótárral is el van látva. Az előszó szépen méltatja Werböczy életét és codificátori működésének nagy horderejét, a mivel a magyar jogéletnek alapjait rakta le sok száz esztendőre. Hármaskönyvével „ércnél maradandóbb emléket“ emelt ő magának nemzete jogi életében; diesőségét semmiféle ércszobor (a mit egyik e kiadást ismertető méltatója indítványozott) nem emelhetné.

Új görög nyelvtan olvasmányokkal és bevezetéssel az új görög nyelvtudományba jelent meg Pecz Vilmostól a Franklin-Társulat kiadásában. A könyv első sorban szerző egyetemi előadásai számára készült kézi könyv gyanánt, de egyszersmind szolgáltni kíván a classica-philologia minden hívének. Hogy túlságosan terjedelmes ne legyen, s hogy így lehetővé váljék a kiadása, szerző úgy járt el, hogy mivel az attikai grammatikát a philologus úgyis ismeri, az ehez közel álló új-

görög irodalmi nyelvnél csak azokat a sajátosságokat emelte ki, melyekben eltér az attikai nyelvtől, míg az új görög irodalmi nyelvtől nem nagy mértékben elütő köznyelvet az előbbinek alapján tárgyalta, kiemelvén a kettő között mutatkozó eltéréseket. Az olvasmányok mellett áll bilinguis kiadások módjára a magyar fordítás (a költeményeké megfelelő kötött formában) s végül az olvasmányokhoz való jegyzetek következnek. A könyv terjedelme 217 lap, ára 2 frt.

— **Tótfalusi Kis Miklós** „Erdély féniksze“ a legrégebb magyar nyomdászok eme világhírűvé vált jelesének életrajza jelent meg egy 31 lapnyi kis füzetben, igen csinos apró szedéssel. Az életrajzot írta Csernátoni Gyula, a Tótfalusi Kis Miklósnak állítandó síremlék javára kiadta Ruzicska Gyula, a kolozsvári könyvnyomdászok együletének elnöke. Az életrajz magva, mely e sokat hányatott, Amszterdamban szakmájában világhírűvé vált, majd Kolozsvárt működött s itt 1702-ben meghalt tudós nyomdásznak életét és viszontagságait tárgyalja, eredetileg az „Erdélyi Múzeum“-ban jelent meg, Csernátoni most kiegészítette s Ruzicska abból a czélből adta ki 5000 példányban, hogy azt 15 kr-ával elárusítva 750 frtot gyűjtsön belőle egy díszes síremlék felállítására. Mind a munka, mind a nemes czél méltó a partolásra, melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

A Nagy Magyar Alföld földrajzi jellemképekben című munkájára hirdet előfizetést Hanusz István állami főreáliskolai igazgató, a ki az Alföldet hazai folyóiratainkban több mint egy évtíz óta meleg szívvvel, munkás tollal ismerteti a közoktatásügyi miniszterileg iskolai és népkönyvtárak számára is különösen ajánlt „Képek a növényvilágból“ és „Az állatok világából“ című művek írója. Ezúttal körképpé domborítja ki e földrajzi önálló egésznek leírását. Tájrajzi alapformák után talajfejlődés-történetet ad; a vízviszonyok festése nyomán méltatja a hatást, melyet a távol Alpok jégárai a magyar Alföldre gyakorolnak; az éghajlat nyilatkozataiban ellentétbe állítja az ősréteket a kővér pusztákkal, a sivány sós területekkel; szól az Alföld fájáról, meg az árvalányhajról; a néptelepülések rajzában elmondja, mikép születnek itt új községek, izmosodnak városok; a Duna-Tisza közén, az Alföld emez egyik legjellemzetesebb részén, különösen Szeged és Kecskemét képét nyújtja. Előszavában elmondja, hogy amennyire a magyar faj múltját a hagyomány és történet fonalán kísérni lehet, mindig a rónak lakosa volt: a Volga laposain „Lebediában, Etelközön, a magyar Alföldön, hol ősi nomád hajlamai előtt korlátatlan tér nyílt“, mondja a Délvidéki Kárpát-egyesület Kalauza. Hegyek közé a magyart önvédelem szorította időnkint, de a mint az megszűnt, jégárszerű elemi erővel kezdte meg áramlását a sík felé vissza, — a palóc a nagyobbik Alföldre, a székely az oláhországi laposokra. A nagyobbik magyar Alföld látszólag egyhangú és mégis csodálatos világa méltán ejt bámulatba és fakaszt a legkülönbözőbb színezetű nyilatkozatokra; de nem minden

lélek ismeri föl benne rögtön a lebilincselőt. Mint a hazai földismeret tudományának egyik igénytelen napszámosa, érzi és minden magyar szívbe át szeretné ültetni, hogy honiföldünk bájait külső országok ragyogványával szemben kicsinylenünk ok nincs. — A munka körülbelül 15—16 8°-rét íven, igen csinos kiállításban, legkésőbb f. évi november hó végéig fog megjelenni és előfizetési ára főzve 1 frt 50 kr., csinosan kötve 2 frt, mely összeget a kiadóhoz a Gallia-féle könyvkereskedés (Metzger Béla) cz. a. Kecskemétre, vagy a szerzőhöz kell küldeni.

Folyóiratok.

— A *Budapesti Szemle* szept. füzetében Az emberi eszme mint szabadság cz. jogbölcészeti értekezést írt Concha Győző. Imre Sándor Petőfi és némely külföldi költők összehasonlítását folytatja. Műkö Izidor Róma Capitale cz. az az örök városról ír, éles megfigyeléssel, szellemesen, főképp a nagy változást kísérvén figyelemmel, a mely által a régi Róma modern fővárossá alakul át. A Botrány cz. spanyol regény, Vargha Gyula és Pálmai Kálmán költeményei után Komárom fölmentését 1849. ápr. 26-án beszéli el R—tt., védelmezve Görgeyt az ellene emelt vádak alól. Szabó Jenő Baross műveiről válaszolván Tisza Istvánnak, hol mentegedőzik, hol magyarozgat, a végén plane kapitulál. Az Értetítő több új munkát ismertet és bírál.

— Az *Irodalomtörténeti Közlemények* most megjelent III. füzetében Thury József a Zrinyiász történeti forrásait mutatja ki s főképp Istvánfi adataival hasonlítja össze. Ráth György Gradeczi Horváth Geigely és Lám (Ambrosius) Sebestyén hitvitája leírását folytatja a XVI. sz. végén, érdekes adalékok a vallási viszályok történetéhez a Szepességen. Dr. Körös Endre Hugó Károly (családi nevén Bernstein Fülöp) orvos és német vers- és színműíró ifjúságáról (szül. 1808.) ír. Az Adattárban Geleji István leveleit Rákóczyhoz (1638—1640.) közli Beke Antal. Imre Lajos Adalékok az (17)90-es évek irodalmához cz. a. több gúnyverset közöl, olyat is, a mely már másutt is (pl. a mágnások ellen írt gúnyos „mentő beszéd“ a „Hazánk“-ban) megjelent. Jászay Pál a történetíró kedves közvetlenséggel írt és az abaúji nemesi életet szépen illusztráló naplójából a 3-ik közleményt adja Czékus László.

— A *Magyar Könyv-szemle* 3. füzetében Acsády Ignác Könyvek régi összeírásokban cz. a. XVI. XVII. sz. könyvtárakról ír, melyeknek feljegyzéseit az orsz. levéltárban találta, így Kutassy János érsek könyveiről 1607-ből, a gr. Thököly István (1670.), gr. Nádasdy Ferencz (1671.), gr. Wesselényi Ferencz (1670.), Keczer Menyhért (1673.), Thököly Zsigmond (1673.) és főképp a Caraffa által lefejeztetett eperjesi kereskedő Zimmermann Zsigmond könyveiről (1687.). Ferenczi Zoltán „Modern könyvtárak szervezéséről“ cz. a. közzé teszi az európai nagyobb könyvtárak tanulmányozása alkalmából szerzett tapasztalatait, a miniszteriumához beadott jelentését, a mely minket azért is érdekel, mert a most épülőben levő kolozsvári egyetemi épületben a legcélszerűbbnek bizonyult

raktár-rendszer az ő ajánlatára fog alkalmaztatni. *Apponyi* Sándor gróf Maximilianus Transylvanus származásáról ír egy könyvtárában lévő munka alapján, melyben M. Transylvanus magát 1518-ban brüsszelinek mondja s ennek kapcsán azt bizonyítgatja M. Tr. régibb és újabb életíróival szemben, hogy M. Tr. brüsszeli származását volt és nem erdélyi szász, vagy székely eredetű. *Horváth* Ignác a M. Nemzeti Múzeumi könyvtár ősnymtatványainak jegyzékét folytatja. A Tárca a M. N. Múz. 1894. és a Szegedi Somogyi-könyvtár 1892/93. állapotáról hoz jelentést, az utóbbit *Reizner* Jánostól.

— *Földrajzi Közleményeknek* 6. füzetében a szerkesztő *Berecz* Antal írja le, *Ferencz* Ferdinánd főherczeg világ körüli útjában szerzett gyűjteményeinek kiállítását Bécsben a Belvedereben. *Hanusz* István, Földrajzi népregéket közöl, melyek leginkább a hegyek keletkezéséről szólnak. Ilyeneket közöl Skandináviából, Norvégiából, Montenegróból, Koreából, Dániából stb. *György* Aladár dr. *Hassert* Kurt német tudósnek Montenegróban tett kétszeri útazása után kiadott könyvéből közöl egy pár részletet. Könyvészet és Rövid közlemények zárják be a füzetet.

— Az *Akadémiai Értesítő* szeptemberi füzete *Bartal* Antalnak június 5-én a „dictionarium latinitatis hungarorum“ cz. felolvasását közli. *Szamota* István ismerteti a schlagli magyar szójegyzékét. *Acsády* Ignác: Régi magyar birtokviszonyokról tartott értekezéséből közöl részleteket. Ismerteti *Fraknói* V.: „Mátyás király levelei“, *Szilágyi* Sándor: „Erdély és az észak-keleti háború“ és *Hampel* József: „Régibb középkor emlékei Magyarországon“ cz. műveiket. Folyóiratok szemléje és jegyzőkönyvek zárják be.

— Az *Egyetemes Philologiai Közlöny* oct. VIII. füzetében *Bartal* Antal találkozások a klasszikus és modern költészetben cz. a. értekezik *Kelemen* Béla *Kölcsey* a komikumról, *Moravcsik* Géza *Voltaire* „Zaire“-járól ír. *Krausz* Sámuel a görög s latin hangok kiejtését fejtegeti az ókori zsidó irodalom tanúsága szerint. *Baróti* Lajos *Petőfi* költeményeinek első kritikai kiadását méltatja. Hazai irodalom; Külföldi irodalom s Philologiai program-értekezések ismertetése egészítik ki a füzetet.

Szakosztályi Értesítő.

Az Erd. Muz. Egylet bölcsélet-, nyelv- és történettudományi szakosztálya october hó 13-án szombaton d. u. 5 órakor tartotta a nyári szünet után első nagyon látogatott havi ülését dr. *Márki* Sándor alelnök vezetése alatt. Felolvasott:

1. *Ferencki* Zoltán dr.: Br. Wesselényi színjátszó társaságáról Magyarországon 1806–1808.

2. *Bálint* Gábor: A japánok faja és eredete felől.

3. Új tagokul bejelentette titkár: *Bálint* Gábor és *Halász* Ignác egyetemi tanárokat; a budapesti IX. ker. polgári és kereskedelmi iskolát (1895-re); a fogarasi polg. és kereskedelmi iskolát (1895-re)